

Доверителни интервали, Хипотези

Закон за големите числа,

Law of Large Numbers

Ако имаме разпределения $X_1, \dots, X_n$, които са независими и еднаковоразпределени (т.е. с еднакво разпределение) (i.i.d) случайни величини със средно μ и стандартно отклонение σ , то разпределението

$$\overline{Xn} = \frac{1}{n} * \sum_{i=1}^n X_i$$

Колкото повече расте n , толкова повече $\overline{Xn} \rightarrow \mu$ (т.е. се приближава до μ). Формално:
или

$$\lim_{n \rightarrow \infty} P(|\overline{Xn} - \mu| < \alpha) = 1$$

Централна гранична теорема

Central Limit Theorem

Ако имаме разпределения $X_1, \dots, X_n$, които са независими и еднаковоразпределени (т.е. с еднакво разпределение) (i.i.d) случайни величини със средно μ и стандартно отклонение σ , то разпределението

$$\overline{Xn} = \frac{1}{n} * \sum_{i=1}^n X_i$$

е нормално разпределено $N(\mu, \frac{\sigma}{\sqrt{n}})$

$$\overline{X} = \sum_{i=1}^n X_i$$

е нормално разпределено $N(n\mu, \sigma\sqrt{n})$

От друга страна $\frac{\sigma}{\sqrt{n}}$ се нарича стандартна грешка.

Да проверим дали идва от нормално разпределение:

qqnorm, qqline

Доверителен интервал за средно

- Ако n е голямо, $n > 30$, и знаем σ , д.и.:

от $\overline{Xn} \sim N(\mu, \sigma)$ (от ЦГТ)

$$\mu \in (\overline{Xn} - Z_{1-\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}, \overline{Xn} - Z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}})$$

z.test

- Ако n е голямо, $n > 30$, и не знаем σ , σ може да заместим с s (извадкова дисперсия)

$$\mu \in (\overline{Xn} - Z_{1-\alpha/2} \frac{s}{\sqrt{n}}, \overline{Xn} - Z_{\alpha/2} \frac{s}{\sqrt{n}})$$

z.test

- Ако $n < 30$, знаем σ и знаем, че $X_i \sim N(\mu, \sigma)$, отново:

$$\mu \in (\overline{Xn} - Z_{1-\alpha/2} \frac{s}{\sqrt{n}}, \overline{Xn} - Z_{\alpha/2} \frac{s}{\sqrt{n}})$$

z.test

- Ако $n < 30$ и не знаем σ , но знаем, че $X_i \sim N(\mu, \sigma)$ използваме, че $\bar{X}_n \sim T(n-1)$
 $\mu \in (\bar{X}_n - T_{1-\alpha/2, n-1} \frac{s}{\sqrt{n}}, \bar{X}_n + T_{\alpha/2, n-1} \frac{s}{\sqrt{n}})$

t.test

- Ако $n < 30$, не знаем σ , не можем да допуснем, че са нормално разпределени, тогава правим тест за *медиана*, а не за средно.

wilcox.test(x, conf.int= TRUE)

```
simple.z.test = function(x, sigma, conf.level= 0.95) {  
  n = length(x);  
  xbar = mean(x);  
  alpha = 1 - conf.level;  
  zstar = qnorm(1-alpha/2);  
  SE = sigma/sqrt(n);  
  xbar + c(-zstar*SE, zstar*SE);  
}  
simple.z.test(x, 1.5)
```

Доверителен интервал за пропорции

Ако $\bar{p}$ е емпирично получената пропорция (примерно 20/100 души гласували за...) Знаем, че $\bar{p} \sim N(p, \bar{p}(1-\bar{p})/n)$

$$\bar{p} \pm z_{\alpha/2} \sqrt{\bar{p}(1-\bar{p})/n}$$

Доверителен интервал за дисперсия:

От $\frac{(n-1)s^2}{\sigma^2} \sim \chi_{n-1}^2$ следва, че:

$$\sigma^2 \in \left(\frac{(n-1)s^2}{\chi_{1-\alpha/2, n-1}^2}, \frac{(n-1)s^2}{\chi_{\alpha/2, n-1}^2} \right)$$

prop.test

Хипотези

H_0 - множество от алтернативни хипотези

H_1 - конкретна алтернативна хипотеза

-	H_0 е вярна	H_0 е грешна (H_1 е вярна)
Отхвърля се H_0	грешка от тип I (α)	ok
Не се отхвърля H_0	ok	грешка от тип II (β)

- α - грешка от тип I - вероятност хипотезата да е вярна и да я отхвърлим (ДА-ДА :D)
- β - грешка от тип II - вероятност хипотезата да не е вярна и да не я отхвърлим (НЕ-НЕ)

- α е ниво на съгласие
- $1 - \beta$ е мощност на критерия

$$\alpha = P(\text{отхвърляме } H_0 | H_0 \text{ е вярно})$$

$$\beta = P(\text{неотхвърляме } H_0 | H_0 \text{ не е вярно, } H_1 \text{ е вярно})$$

Видове тестове

Двустранен тест	Едностраниен тест	Едностраниен тест
$H_0 : \mu = t$	$H_0 : \mu \leq t$	$H_0 : \mu \geq t$
$H_a : \mu \neq t$	$H_a : \mu > t$	$H_a : \mu < t$

Критична област, rejection region

p value

Сега 2 начина да проверим хипотезата:

1. С критична област

да се запитае: Къде на графиката отива параметъра, който тестваме?

Примерно: Къде на графиката отива μ от хипотезата?

“Къде на графиката” е тестовата статистика.

Тестовите статистики, с които ще работим, са:

$$z^* = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\sigma} \sqrt{n}, \text{ ако хипотезата е за } \mu_0$$

$$t^* = \frac{\bar{X} - \mu_0}{s} \sqrt{n}, \text{ ако хипотезата е за } \mu_0$$

$$z^* = \frac{\bar{p} - p_0}{\sqrt{\frac{p_0(1-p_0)}{n}}}, \text{ ако хипотезата е за } p_0$$

$$chiq^* = \frac{(n-1)s^2}{\sigma_0^2}, \text{ ако хипотезата е за } \sigma_0$$

$$(\text{Последното идва от } \frac{(n-1)s^2}{\sigma^2} = \frac{\sum (X_i - \bar{X})^2}{\sigma^2} \sim \chi_{n-1}^2)$$

- Ако попада в К.О., отхвърляме хипотезата.
- Ако не попада в К.О., не отхвърляме хипотезата.

2. Да сметнем p value

p value е вероятността да наблюдаваме нашите данни и такива данни, които още по-силно подкрепят алтернативната хипотеза, при условие, че H_0 е вярна.

Ако наблюдаваните данни са $X_{observed}$, то:

$$p\_value = P(X_{observed} \geq X) \text{ ако К.О. е надясно}$$

$$p\_value = P(X \leq X_{observed}) \text{ ако К.О. е наляво}$$

$$p\_value = 2 * P(X_{observed} \geq X) \text{ ако К.О. е от двете страни}$$

Ако $p\_value < \alpha$, отхвърляме хипотезата!!!

Ако в задачата са дадени $\bar{X}$, и $(\sigma \text{ или } s)$ или $\overline{p \dots}$ или изобщо ако в задачата са дадени емпирично някакви измерени параметри, можем да процедираме с К.О. - допускаме хипотезата за вярна, виждаме къде е тестовата статистика и отхвърляме / не отхвърляме хипотезата.

Ама е ако е дадено наблюдавано X и хипотезата, приемаме хипотезата за вярна, смятаме p_value .

